

ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในการ
เสริมสร้างผลลัพธ์การเรียนรู้รายวิชาเศรษฐก
ิจพอเพียง

Effect of Problem Based Learning to Enhance
Learning Outcomes on Sufficiency Economy
Subject

ชญาณ์นันท์ ศิริกิจเสถียร¹
Chayanon Sirikitsathian

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้หัวข้อหลักปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียงในรายวิชาเศรษฐก
ิจพอเพียงด้วยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน 2) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในการเสริมสร้างผลลัพธ์การเรียนรู้ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนในรายวิชาเศรษฐก
ิจพอเพียง โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีลงทะเบียนเรียนรายวิชา เศรษฐก
ิจพอเพียง ปีการศึกษา 2/2561 จำนวน 18 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหา แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดย การหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษามีความสามารถในการแก้ปัญหาอยู่ในระดับสูง กล่าวแสดงออก เกิดทักษะการทำงานเป็นทีม 2) นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

¹อาจารย์, สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

3) นักศึกษามีความสามารถในการแก้ปัญหาจากการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง และ 4) ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในการเสริมสร้างผลลัพธ์การเรียนรู้รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียงพบว่า โดยภาพรวมนักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.49$, S.D. = 0.45)

คำสำคัญ: การใช้ปัญหาเป็นฐาน, ผลลัพธ์การเรียนรู้, เศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

This research aimed to 1) develop problem based learning activities for the course: The Sufficiency Economy in processing of sufficiency economy and 2) comparison of before and after problem based learning in enhancement of the learning outcome on sufficiency economy. The number of samples in this research were 18 and enrolled in the second semester of academic year 2019. The research instruments consisted of 1) the problem based learning plans 2) the learning achievement test 3) the test of ability in problem solving and thinking. And 4) the assessment for satisfaction. The collected data were analyzed by mean, standard deviation, dependent t-test and content analysis.

The results were shown as follows:

- 1) The students learning by problem based learning had the ability to solve a problem at high level, to show ambition and to build up effective teamwork.
- 2) The student gained sufficiency economy learning achievement in process of sufficiency economy after learning significant higher than before learning at the level of .05.

3) The student gained ability in problem solving and thinking after learning higher significance overall.

4) The student's overall satisfaction by problem based learning was from satisfactory to very satisfactory ($\bar{x} = 4.49$, S.D. = 0.45).

Keywords: Problem-Based Learning, Enhance Learning Outcomes, Sufficiency Economy

บทนำ

รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์และศิลป์ในการดำเนินชีวิต ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ได้ทรงมอบแนวทางปฏิบัติให้แก่พลสกนิกรชาวไทยเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตประจำวันอย่างพอเพียงตามหลักสายกลาง ประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว จากขอบเขตการศึกษาที่มีเนื้อหามากและนักเรียนยังเป็นผู้ขาดเหตุผล บางครั้งอ้างเหตุผลที่ไม่สมเหตุสมผล ไม่สามารถสร้างความรู้หรือสร้างสรรค์ผลงานได้ด้วยตนเอง ขาดการแยกแยะไม่รู้ว่าสิ่งใดผิด สิ่งใดถูก ขาดความรู้ ขาดข้อมูล ขาดความสามารถในการตีความและการประเมินค่า ไม่มีความมั่นใจในความคิด ทำให้ขาดความกล้าในการแสดงความคิดเห็น โดยปัญหาดังกล่าวอาจมาจากพื้นฐานทางการศึกษาที่ขาดการฝึกฝนในกระบวนการวิเคราะห์และประยุกต์เชิงวิชาการ ดังนั้นจึงต้องปรับวิธีการจัดการเรียนรู้ การนำรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมาใช้ในรายวิชานี้ เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยให้ได้รับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาไปในทางที่ดี ดังผลการศึกษากิจการจัดการการเรียนรู้ วิชาการ กำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลด้วยรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานพบว่า นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานอยู่ในด้านที่อาจารย์ไม่ใช่วิธีการบรรยาย เนื้อหาให้แก่ักศึกษา มีการใช้คำถามกระตุ้นให้นักศึกษาค้นหาคำตอบด้วยตนเอง (อาภาพรธม สัตยาวิบูล, 2553, หน้า 15-20)

จากที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นถึงขอบเขตของเนื้อหาในรายวิชา เศรษฐกิจพอเพียง กระบวนการคิดของผู้เรียนและจากการศึกษารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานมาใช้ในการศึกษาจากสถานศึกษาต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงได้นำรูปแบบดังกล่าวมาใช้กับรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในรายวิชาและมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่ดีขึ้น รวมถึงช่วยปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนในรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียงให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้หัวข้อหลักปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียงใน รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน
2. เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในการเสริมสร้าง ผลลัพธ์การเรียนรู้ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนในรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง
  - 2.1 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและ หลังเรียน
  - 2.2 เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของนักศึกษาที่เรียน โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
  - 2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียนโดยใช้ปัญหา เป็นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร และ กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยในครั้งนี้เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ ลงทะเบียนเรียนรายวิชา 3591002 เศรษฐกิจพอเพียง คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา 3591002 เศรษฐกิจพอเพียง ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โดยวิธีการ สุ่มแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 1 หมู่เรียน สาขาวิชาเทคโนโลยีพลังงาน จำนวน

18 คน ซึ่งเลือกกลุ่มตัวอย่างจากรายชื่อนักศึกษาทั้งหมดที่ลงทะเบียนเรียน และร่วมทำกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning)

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน รายวิชา เศรษฐกิจพอเพียง บทที่ 3 หลักปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 1 แผน ระยะเวลา 3 สัปดาห์ รวม 6 ชั่วโมง และจัดกิจกรรมโครงการชุมชนปลอดภัย จำนวน 1 โครงการ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรม การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ประกอบด้วย

2.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและ หลังเรียน ซึ่งเป็นแบบทดสอบอัตนัย จำนวน 10 ข้อ 20 คะแนน

2.2 แบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นการ ประเมินหลังเรียน โดยจัดทำโครงการเกี่ยวกับการแก้ปัญหา เรื่อง โครงการ ชุมชนปลอดภัย กลุ่มละ 1 โครงการ โดยใช้แบบประเมินโครงการโดยกำหนด เกณฑ์การให้คะแนน 15 คะแนน (Scoring Rubrics)

2.3 แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการ จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จำนวน 10 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และ ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ก่อนดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย และทำการทดสอบกับนักศึกษาที่ศึกษาด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเศรษฐกิจพอเพียง หัวข้อหลักปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียง เรื่อง ปัญหาขยะมูลฝอยและแนวทางแก้ไข ซึ่งเป็นแบบทดสอบอัตนัย 10 ข้อ 20 คะแนน

2. จัดนักศึกษากลุ่มที่ศึกษาเข้ากลุ่มการเรียนรู้ กลุ่มละ 4-5 คน ตามรูปแบบกลุ่มของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ให้นักศึกษาเลือกประธาน รองประธาน เลขานุการของกลุ่ม และระบุหน้าที่ของแต่ละคนอย่างชัดเจน ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ รายละเอียด และขั้นตอนการสอนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย

3. ขั้นดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้ให้นักศึกษา โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จำนวน 1 แผน และจัดกิจกรรมโครงการชุมชนปลอดภัย 1 โครงการ เป็นระยะเวลา 3 สัปดาห์ จำนวน 6 ชั่วโมง ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การกำหนดปัญหา 2) การพิจารณาข้อมูลเพื่อหาสาเหตุและทำความเข้าใจปัญหา 3) นักศึกษาแต่ละกลุ่มรับใบงานที่กำหนดให้และช่วยกันทำกิจกรรมในใบงาน คือ กำหนดปัญหา ระบุสาเหตุ การนำเสนอแนวทางแก้ปัญหาลูกเลือกวิธีแก้ปัญหาลูก และ แก้ปัญหาได้บรรลุวัตถุประสงค์ 4) การเลือกวิธีการแก้ปัญหาลูก 5) การดำเนินการแก้ปัญหาลูก และการนำไปใช้ในชุมชน และ 6) การสรุปผลการแก้ปัญหาลูก ซึ่งผู้สอนและนักศึกษาร่วมกันอภิปรายขั้นตอนกระบวนการคิดแก้ปัญหาลูก โดยการใช้จัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานและประโยชน์ที่ได้รับ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

4. หลังการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยให้นักศึกษาทำการทดสอบโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเศรษฐกิจพอเพียง หัวข้อหลักปฏิบัติเศรษฐกิจ

พอเพียง เรื่อง ปัญหาขยะมูลฝอยและแนวทางแก้ไข ซึ่งเป็นแบบทดสอบอัตนัย 10 ข้อ 20 คะแนน

5. ให้นักศึกษาทำแบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยกำหนดระดับคะแนนความพึงพอใจเป็น 5 ระดับ คือ 5 คะแนน (มากที่สุด) 4 คะแนน (มาก) 3 คะแนน (ปานกลาง) 2 คะแนน (น้อย) และ 1 คะแนน (น้อยที่สุด)

การวิเคราะห์ข้อมูล หรือ สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการศึกษามีการแบ่งได้ ดังนี้

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนคะแนนการทดสอบก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง หัวข้อหลักปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

1.1 ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนกับหลังการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สถิติการทดสอบที่ชนิดกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test Dependent)

1.2 หาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. การวิเคราะห์ความสามารถในการแก้ปัญหาโดยใช้ปัญหาเป็นฐานโดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. นำคะแนนจากแบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็น ที่ใช้มาตราส่วนประเมินค่าชนิด 5 ระดับ มาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการแปลความหมาย

ของข้อมูลจากระดับคะแนนเฉลี่ยให้เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้เกณฑ์ช่วงคะแนนเฉลี่ย

ผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลวิจัยได้ดังนี้

1. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้หัวข้อหลักปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียงในรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง ปัญหาขยะมูลฝอยและแนวทางแก้ไข โดยเกิดจากการระดมความคิดเพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับขยะมูลฝอยในชุมชน จากกลุ่มผู้เรียน 4 กลุ่ม

ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาได้เสนอปัญหาที่คิดว่าเป็นปัญหาที่สำคัญของแต่ละชุมชนที่นักศึกษาได้ลงพื้นที่ไปสังเกตการณ์และมีความต้องการแก้ไขปัญหาย่างเร่งด่วน จำนวน 3 ปัญหา ได้แก่ ปัญหาทิ้งขยะไม่เป็นที่ ปัญหาไม่คัดแยกขยะ และปัญหาลังขยะไม่เพียงพอ ซึ่งปัญหาไม่คัดแยกขยะเป็นปัญหาที่มีกลุ่มเสนอเหมือนกัน 2 กลุ่ม และจากการระดมความคิดเพื่อหาสาเหตุในการเกิดปัญหา ทุกกลุ่มมีการนำเสนอในสาเหตุที่คล้ายกัน นั่นคือชุมชนขาดความรู้ในการคัดแยกขยะ จึงส่งผลให้ปริมาณขยะมีมาก ดังนั้นนักศึกษาจึงได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาย่างเร่งด่วน คือ เสนอให้มีการส่งเสริมคัดแยกขยะก่อนทิ้ง นำขยะเปียกและขยะรีไซเคิลไปใช้ประโยชน์ เพื่อช่วยลดปริมาณขยะจากต้นทาง

2. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในการเสริมสร้างผลลัพธ์การเรียนรู้ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนในรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง ผลการศึกษพบว่า

2.1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ในรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง บทที่ 3 หลักปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียง เรื่อง ปัญหาขยะมูลฝอยและแนวทางแก้ไข สรุปผลได้ดังตารางที่ 1

ตาราง 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

ผลการทดสอบ	จำนวน นักศึกษา	คะแนน เต็ม	คะแนน เฉลี่ย	S.D	t-test
ทดสอบก่อนเรียน	18	20	4.89	2.19	
ทดสอบหลังเรียน	18	20	15.83	0.95	-22.42*

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนทดสอบก่อนเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานมีค่าเฉลี่ย 4.89 คะแนน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 2.19 และคะแนนทดสอบหลังเรียน มีค่าเฉลี่ย 15.83 คะแนน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.95 แสดงว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานนั้นทำให้นักศึกษามีผลการเรียนรู้สูงขึ้น

2.2 การประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาของนักศึกษาที่เรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานในรายวิชาเศรษฐกัจพอเพียง พบว่า นักศึกษามีความสามารถในการแก้ปัญหาจากการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 2.74$, S.D. = 0.33) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจากค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหามากที่สุดไปหาน้อยที่สุดได้ดังนี้ นักศึกษามีความสามารถในการระบุปัญหาในระดับสูง ($\bar{x} = 2.89$, S.D. = 0.32) รองลงมาคือ เสนอแนวทางแก้ปัญหาที่เป็นไปได้อยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 2.83$, S.D. = 0.38) และสามารถบอกประโยชน์ที่ได้รับจากการแก้ปัญหาอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง ($\bar{x} = 2.78$, S.D. = 0.43) และลำดับสุดท้าย คือ สามารถเสนอวิธีการแสวงหาความรู้ทำกับความสามารถในการนำเสนอโครงการ อยู่ในเกณฑ์ระดับสูง ($\bar{x} = 2.61$, S.D. = 0.50)

2.3 การศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในการเสริมสร้างผลลัพธ์การเรียนรู้รายวิชาเศรษฐกัจพอเพียง พบว่า โดยภาพรวมนักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน

อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.45 ($\bar{x}$ = 4.49, S.D. = 0.45)

การอภิปรายผล

จากการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ได้ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในการเสริมสร้างผลลัพธ์การเรียนรู้รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้หัวข้อหลักปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียง ในรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง ปัญหาขยะมูลฝอยและแนวทางแก้ไข โดยในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้นี้ ผู้วิจัยได้นำหลักการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานมาจัดกระบวนการเรียนรู้ และดำเนินกิจกรรมการเรียนด้วยขั้นตอนของการใช้ปัญหาเป็นฐานที่ผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์แล้ว จำนวน 6 ขั้นตอน พบว่า เป็นวิธีการจัดเรียนรู้ที่ช่วยให้นักศึกษากำหนดคำถามแสดงออก เกิดการคิดวิเคราะห์ได้ดี มีความกระตือรือร้นในการหาคำตอบและหาวิธีแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิชาติ เหล่าพิเดช และอรพิน ศิริสัมพันธ์ (2556, หน้า 757-774) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เรื่อง ปัญหาทางสังคมของไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่า มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน 6 ขั้นตอน และพบว่านักเรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์มากขึ้น จากขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานจะเห็นได้ว่าแต่ละขั้นตอนช่วยส่งเสริมการทำกิจกรรม และจากผลการวิจัยจะเห็นว่า เป็นกิจกรรมที่เน้นให้นักศึกษาได้เผชิญปัญหาและคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาโดยเริ่มจากการมองเห็นแก่นของปัญหาซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดสถานการณ์ซึ่งเป็นปัญหาที่ใกล้ตัวและเกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวัน ทำให้นักศึกษาสามารถเชื่อมโยงความรู้เศรษฐกิจพอเพียงเข้ากับชีวิตจริงได้ กระตุ้นการเรียนรู้ เข้าใจง่ายโดยไม่ต้องเคร่งเครียดในการท่องจำ นักศึกษามีความสนใจในการคิดประเด็นปัญหา สาเหตุของปัญหา และกำหนดวิธีการในการ

แก้ปัญหาด้วยตนเอง รู้จักวางแผนและกำหนดหน้าที่ในการทำกิจกรรม รู้จักตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาจากข้อมูลที่มีความถูกต้อง เกิดทักษะกระบวนการคิดแก้ปัญหา เสริมสร้างผลลัพธ์การเรียนรู้รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง โดยผู้สอนเป็นเพียงผู้คอยสนับสนุนและกระตุ้นให้ผู้เรียนใฝ่รู้ในเนื้อหาที่เป็นแนวคิดสำคัญของปัญหานั้นๆ ได้

ซึ่งแนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยปัญหาเป็นฐานนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลฉัตร กล่อมอิม (2560, หน้า 179-192) ได้ทำการศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบการใช้ปัญหาเป็นฐาน รายวิชาการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู พบว่า บทบาทของผู้เรียนในกลุ่มย่อยเป็นกระบวนการหนึ่งของการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานที่ทำให้ผู้เรียนต้องร่วมมือกันภายในกลุ่ม เพื่อสร้างวัตถุประสงค์การศึกษา ถกเถียง ตอรอง ร่วมกันทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ในการเป็นผู้นำกลุ่มทั่วทุกคน และภายหลังจากจัดการเรียนการสอนตามแผนการเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยได้กำหนดให้นักศึกษาจัดกิจกรรมโครงการชุมชนปลอดขยะ เพื่อให้ นักศึกษาได้นำแนวทางที่ได้จากการระดมความคิดไปสู่การปฏิบัติจริงในชุมชน เพื่อให้ นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติและเข้าใจในบริบทของชุมชนจากการลงพื้นที่จริง ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายโดยการเผชิญสถานการณ์ปัญหา แก้ปัญหาร่วมกันเป็นกลุ่ม เกิดกระบวนการคิด และกระบวนการแก้ปัญหาต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภามาส เทียนทอง (2553, หน้า 73-75) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาและนำเสนอโครงการงานอยู่ในระดับสูงเนื่องจากโครงการงานเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากความต้องการของนักเรียน และเป็นการเรียนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญโดยคำนึงความแตกต่างระหว่างบุคคล นักเรียนมีความรู้ ความถนัด ความสนใจที่ต่างกันทำให้นักเรียนมีความสนใจใฝ่หาความรู้ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้และจดจำเนื้อหาได้ดีขึ้น เพราะได้รับความรู้จากการฝึกปฏิบัติจริง

2. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในการเสริมสร้างผลลัพธ์การเรียนรู้ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนในรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง แบ่งผลการศึกษา ดังนี้

2.1 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียงหลังการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง ปัญหาขยะมูลฝอยและแนวทางแก้ไข พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน สูงกว่าก่อนได้รับการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานดังกล่าวทำให้นักศึกษามีการพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มทดลอง เพราะปัญหาขยะมูลฝอยเป็นปัญหาสำคัญในสถานการณ์ปัจจุบันที่สามารถพบเห็นได้ง่าย และการออกแบบพัฒนาโดยส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดความอยากรู้อยากเห็นและไปแสวงหาความรู้เพิ่มเติมในพื้นที่ชุมชนของตนเพื่อหาวิธีมาแก้ปัญหา และนำความรู้ที่ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่มทำให้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ส่งผลต่ออารมณ์และความรู้สึก ทำให้นักศึกษามีความสุขในการเรียน เกิดการกระตือรือร้น ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองทำให้นักศึกษาเกิดทักษะในการแก้ปัญหา และทักษะต่างๆ ที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทชนก นันทะไชย และอินทรา ลิจันทรพร (2554, หน้า 20) ที่ทำการศึกษากระบวนการเรียนการสอนในรูปแบบ Problem-based Learning ในสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร พบว่า การสอนด้วยรูปแบบการใช้ปัญหาเป็นฐานมีผลคะแนนสอบเฉลี่ยหลังการเรียนสูงกว่าคะแนนสอบเฉลี่ยของนักศึกษา ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05. และงานวิจัยของ สาริญา และสุม (2560, หน้า 85) ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยา ทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากรูปแบบการเรียนรู้แต่ละขั้นของการจัดการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ เพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้ โดยผู้เรียนจะต้องนำปัญหาเชื่อมโยงกับความรู้เดิม ความมีเหตุผล แสวงหาความรู้ใหม่ทั้งจากการสืบค้นและจากการได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงและเรียนรู้จากสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาการเรียนมากยิ่งขึ้น เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการปัญหาได้ ช่วยพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา การใช้เหตุผลในการคิดวิเคราะห์และตัดสินใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีลยา วงเอี่ยม (2558, หน้า 92) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์วิชาชีววิทยา เรื่อง สิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ที่ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นกิจกรรมที่ใช้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันจึงช่วยกระตุ้นการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล นักศึกษาเกิดกระบวนการคิดและค้นคว้าด้วยตนเอง รู้จักวางแผนในการทำกิจกรรมต่างๆ ภายในกลุ่มและฝึกการแก้ปัญหาได้ตามที่ต้องการตามความพร้อมของตนเอง

2.2 ผลการศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของนักศึกษาที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ประเมินหลังจากเสร็จสิ้นการเรียนการสอนแล้ว พบว่า โดยภาพรวมนักศึกษามีความสามารถในการแก้ปัญหาและเสนอโครงการอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ค้นพบปัญหาจากสถานที่จริงและสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นในชุมชน ทำความเข้าใจกับปัญหา มีการวางแผนร่วมกันเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา มีการเลือกวิธีแก้ปัญหาเพื่อเป็นแนวทางที่ดีที่สุด การจัดทำแผนปฏิบัติการและดำเนินการแก้ปัญหาตามแผนที่วางไว้ ซึ่งถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับ

งานวิจัยของ ศรีลยา วงเอี่ยม (2558, หน้า 94) และ สุภามาส เทียนทอง (2553, หน้า 81) ที่พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานแล้วโดยภาพรวมมีความสามารถในการแก้ปัญหาอยู่ในระดับสูง เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนมีโอกาสเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยใช้ปัญหาเป็นเครื่องกระตุ้นให้นักเรียนต้องการค้นหาความรู้และคำตอบด้วยตนเอง ช่วยให้แก้ปัญหาเป็น ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยของ อภิชัย เหล่าพิเดช และอรพิน ศิริสัมพันธ์ (2556, หน้า 767) ที่พบว่า ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เรื่องปัญหาทางสังคมไทย ที่มีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพราะนักเรียนไม่คุ้นเคยกับวิธีการเรียนการสอนแบบนักเรียนเป็นศูนย์กลางที่ต้องเผชิญและแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง ทำให้ขาดการพัฒนาทักษะการแก้ไขปัญหา เพราะที่ผ่านมา นักเรียนเน้นการท่องจำหรือเน้นทฤษฎีมากกว่าการปฏิบัติ ทำให้ขาดการพิจารณาหาสาเหตุของปัญหา

2.3 การศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่า โดยภาพรวมนักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.45 ($\bar{x} = 4.49$, S.D. = 0.45) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักศึกษาเห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานช่วยเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ตั้งแต่กระบวนการหาปัญหา การแสวงหาคำตอบ และแนวทางแก้ไข รวมไปถึงการได้ลงไปทำกิจกรรมในชุมชน กิจกรรมเหล่านี้ช่วยเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้และสามารถจดจำได้ดี อีกทั้งการร่วมคิดร่วมกันลงมือปฏิบัติ การได้แสดงความสามารถย่อมก่อให้เกิดความภาคภูมิใจและรู้สึกสนุกสนานไปกับการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิชัย เหล่าพิเดช และอรพิน ศิริสัมพันธ์ (2556, หน้า 770) กล่าวว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความคิดเห็นโดยรวมต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในระดับเห็นด้วยมาก เนื่องจากบรรยากาศที่เป็นอิสระในการทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองทำให้เด็กลดการพึ่งพิงผู้อื่น กล้าคิดกล้าแสดงออก มีความมั่นใจในตนเอง มีความคิด

สร้างสรรค์ มีภาวะผู้นำและกล้าที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ โดยครูเป็นผู้ให้การสนับสนุน ให้คำปรึกษา ให้การช่วยเหลือเมื่อเด็กต้องการเท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการเรียนการสอน ควรจัดเวลาในการดำเนินกิจกรรมให้มีความเหมาะสมกับความยากง่ายของเนื้อหา และบางกิจกรรมใช้เวลาค่อนข้างมาก ผู้สอนจึงควรจัดสรรเวลาให้เหมาะสม
2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานควรจัดการเรียนรู้กับรายวิชาที่มีการบูรณาการเพื่อให้นักศึกษาสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในรายวิชาอื่นๆ ตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัย
2. ควรมีการทำวิจัยการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานควบคู่ไปกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กมลฉัตร กล่อมอิม. (2560, พฤษภาคม-สิงหาคม). การจัดการเรียนรู้แบบการใช้ปัญหาเป็นฐาน รายวิชาการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 11(2), 179-192
- นันทชนก นันทะไชย และอินทริธา ลิจันทร์พร. (2554). กระบวนการเรียนการสอนในรูปแบบ Problem-based Learning ในสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร. คณะเทคโนโลยีการเกษตรศรีลยา วังเอี่ยม. (2558). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความ

- สามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์วิชาชีววิทยา เรื่อง
สิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับ
การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน. วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
สาริญา และสุม. (2560). ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มี
ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยา ทักษะการสื่อสารทาง
วิทยาศาสตร์และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยม
ศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
การสอนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
สุภามาส เทียนทอง. (2553). การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็น
ฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
หลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีการสอน
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อภิชัย เหล่าพิเดช และอรพิน ศิริสัมพันธ์. (2556, กันยายน-ธันวาคม). การ
พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหา
อย่างสร้างสรรค์ เรื่อง ปัญหาทางสังคมของไทย ของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน.
Veridian E-Journal, 6(3), 757-774.
- อภาพรรณ สัตยาวิบูล. (2553). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วิชาการกำจัดขยะ
มูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ด้วยรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน.
วารสารวิจัย มสศ, 3(1). 15-20.